

КЛАСИФІКАЦІЯ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПРОЦЕС ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ЗАЛЕЖНО ВІД РОЗМІРУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Щербакова І.Б.

Одеський національний політехнічний університет

Визначення та класифікація чинників, що впливають на процес залучення інвестицій залежно від розміру промислового підприємства, передбачає три основних етапи.

У рамках першого етапу: а) досліджені кількісні та якісні порівняльні характеристики підприємств за розмірами та виокремлено особливості малих промислових підприємств. *Кількісні:* максимальна чисельність працівників до 49 чоловік, максимальний річний оборот до 10 млн. євро, максимальна сума балансу до 10 млн. євро. *Якісні:* цілі визначаються ринком, інтуїтивно, з імпровізаціями; менеджмент особистий, авторитетний, прямий; немає планування та маркетингових досліджень в аспекті продукції; висока ступень мотивації та замученості персоналу; б) визначені та класифіковані чинників, притаманні залученню інвестицій саме для малих промислових підприємств, такі як: малі – за ознакою розмір проекту; створення спільної діяльності, власні кошти, кредитні ресурси – за ознакою джерела інвестицій; короткий – за строком реалізації проекту; монопроекти (тематичні, цільові) – за ознакою спрямованості інвестиційного проекту; високоризикові – за ознакою ризикованість проектів; прості – за ознакою ступені складності; оперативні, ситуаційні – за ознакою ролі в досягненні цілей організації; незабезпечені – за ознакою забезпеченість кваліфікованим управлінським персоналом.

У рамках другого етапу: а) досліджені підходи вчених до чинників впливу на залучення інвестицій та визначення загальних чинників впливу на залучення інвестицій малими промисловими підприємствами, природа походження який не визначається розміром промислового підприємства. До них частіше відносять: зовнішні та внутрішні в аспекті спрямованості; сприятливість та не сприятливість підприємницької середи; фінансові; економічні; юридичні; б) сформована узагальнююча класифікація чинників залучення інвестицій дозволила визначити чинники впливу та характер впливу в двох напрямках: перший – за особливостями, які визначені розміром промислових підприємств та їх інвестиційних проектів; другий – низка чинників за особливостями, які не визначені розміром промислових підприємств та їх інвестиційних проектів;

У рамках третього етапу: а) розроблена схема факторів впливу на залучення інвестицій малими промисловими підприємствами яка дозволяє дослідити зміни чинників впливу на залучення інвестицій малими промисловими підприємствами в залежності від способу інвестування; б) класифіковані чинники впливу на залучення інвестицій малими промисловими підприємствами в аспекті джерела залучення інвестицій – кредитні ресурси, яка відображає чинники, що безпосередньо впливають на залучення інвестицій способом кредитування; в) запропонована класифікація чинників впливу на залучення інвестицій малими промисловими підприємствами в аспекті джерел залучення інвестицій – власні кошти, яка надає чинники, що безпосередньо впливають на залучення та використання інвестицій способом власних коштів, але й обмежуються можливостями самого підприємства; г) класифіковані чинники впливу на залучення інвестицій малими промисловими підприємствами в аспекті джерела залучення інвестицій – створення спільної

діяльності, яка освідчує чинники, що: безпосередньо впливають на залучення інвестицій способом створення спільної діяльності; поширюють індивідуальні можливості кожного учасника за рахунок створення спільної діяльності; підвищують можливості забезпечення інвестиційних проектів малих промислових підприємств необхідним розміром ресурсів.

На підставі проведеного дослідження особливостей промислових підприємств за розмірами, пропонується зведена класифікація чинників, що впливають на процес залучення інвестицій залежно від розміру промислового підприємства, отримані дані надамо в табл. 1.

Таблиця 1 – Класифікація чинників впливу на залучення інвестицій для крупних, середніх та малих підприємств (джерело: удосконалено автором на підставі [1-7])

Ознака	Чинників впливу на залучення інвестицій промисловими підприємствами		
	Великими	Середніми	Малими
Розмір інвестиційного проекту	Великий, середній, малий	Середній, малий	Малий
Джерела інвестицій	Міжнародна співпраця; створення спільних підприємств; створення спільної діяльності; власні кошти; бюджетні кошти; кредитні ресурси	Міжнародна співпраця; створення спільних підприємств; створення спільної діяльності; власні кошти; кредитні ресурси	Створення спільної діяльності; власні кошти; кредитні ресурси
Строк реалізації інвестиційного проекту	Довгий, середній, короткий	Середній, короткий	Короткий
Направленість інвестиційного проекту	Мега-, мульти- та монопроекти	Мульти- та монопроекти	Монопроекти (тематичні, цільові)
Рівень інвестиційного ризику	Безризикові; низькоризикові	Середньоризикові	Високоризикові
Ступінь складності інвестиційних проектів	Складні, середні, прості	Середні, прості	Прості
Роль у досягненні цілей організації	Стратегічні, тактичні, оперативні, ситуаційні	Тактичні, оперативні, ситуаційні	Оперативні, ситуаційні
Забезпеченість кваліфікованим управлінським персоналом	Забезпечені повністю	Забезпечені задовільно	Не забезпечені

Пропонована класифікація чинників впливу на процес залучення інвестицій за розмірами підприємств наочно показує особливість процесу вирішення питання залучення інвестицій для малих промислових підприємств на відміну від середніх та крупних

підприємств. Класифікація в табл. 1 відрізняється від існуючих тим, що ознаки чинників відповідно кожному розміру підприємства представлені розгорнуто, в усіх можливих варіантах, чим сприяє визначенню заходів по усуненню дефіциту в інвестиціях.

З огляду чинників впливу на залучення інвестицій малими промисловими підприємствами (див. табл. 1), можемо відмітити такі їх *особливості*:

- цільова (тематична) спрямованість залучення інвестицій;
- звуження стандартних джерел інвестування визначає потребу в альтернативних способах залучення таких як проектне бізнес-партнерство.

Істотні відмінності малих, середніх та великих підприємств щ обумовлюють різницю особливостей інвестиційних потреб відповідно до розміру підприємства як чинника впливу на процес та механізм залучення інвестицій:

– по-перше, це проявляється в розбіжності цілей або інвестиційних потребах: великі підприємства прагнуть домінування на ринку, малі підприємства формують цілі під потреби ринка – цілі впливу визначають розмір необхідних інвестицій і строк їх реалізації. Так для великих – це крупні багаторівневі інвестиційні проекти з довгим строком реалізації, для малих промислових підприємств – тематичні, цільові проекти з короткими строками;

– по-друге, різні можливості менеджменту: у великих підприємств – це команда спеціалістів різних галузей, які в змозі реалізувати великий різноспрямований проект, у малих підприємств – це 1-2 людини, які не завжди володіють професійними знаннями та досвідом оперативного і стратегічного планування, яким під силу реалізувати проект той тематики, в якій вони фахівці, що характеризує інвестиційні проекти для малих промислових підприємств як цільові і тематичні;

– по-третє, різний продукт: малі промислові підприємства в багатьох випадках не мають планування й маркетингових досліджень, що обумовлює необхідність їх роботи з інвестиційними проектами, які за характеристиками: малі, короткострокові, тематичні, прості, цільові, що підвищує імовірність вірного управлінського рішення, прийнятого на підставі інтуїції. Тоді як великі підприємства здійснюють довгострокове планування, регулярні маркетингові дослідження, що дає змогу реалізовувати інвестиційні проекти: великі, довгострокові, різноспрямовані, складні.

Відтак, підводячи підсумки щодо класифікації чинників, які впливають на процес залучення інвестицій, можна зазначити, що розмір промислового підприємства визначає їх інвестиційні можливості та, водночас, потреби.

Література

1. Бойко О. В. Інвестиційна підтримка інноваційної діяльності підприємства [Текст] / О. В. Бойко, В. В. Адамчук // Економічні науки. Серія “Економіка та менеджмент”: Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – 2014. – № 11 (42). – С. 27-34.
2. Запухляк В.З. Мотиваційні чинники інвестування та характеристики інвестиційного розвитку країн / В.З. Запухляк // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 22. – С. 340–350.
3. Івахненко І. Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан та можливості її активізації / І. Івахненко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 2. – С. 7–9.

4. Музиченко Т. О. Інвестиції та інвестиційна діяльність: понятійний апарат / Т. О. Музиченко // Сталій розвиток економіки. – 2014. – № 3 (25). – С. 161–167.
5. Філіппова С.В., Балан О.С. Розділ 8. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття інвестиційних рішень в формуванні конкурентоспроможності регіону (стор. 199–233) в монографії: Формування конкурентоспроможності економіки регіону Українського Причорномор'я: [моногр.] / За редакцією академіка НАН України Б.В. Буркинського. – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2012. – 492 с.
6. Філіппова С.В. Щодо подальшого розвитку досліджень молодими вченими інвестиційних процесів на промислових підприємствах України / С.В. Філіппова, О.С. Балан // Вісник економічної науки України: Науковий журнал. – №1(21). – 2012. – С. 196–198.
7. Хрущ Н. А. Інвестиційна діяльність : сучасні стратегії і технології. / Н. А. Хрущ. – Хмельницький : ХНУ, 2004. – 309 с.
8. Аналіз інвестиційної складової економічної безпеки України в умовах глобалізації та транснаціоналізації національної економіки [Електронний ресурс] / В.Ю. Єдинак // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 4 (9). – С. 93-100. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n4.html>.
9. Вдосконалення інституціонального забезпечення стратегічного інвестування в значущих видах економічної діяльності [Електронний ресурс] / О.І. Лайко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 2 (7). – С. 171- 180. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n2.html>.